

Nejen zrakově postižení mohou využívat službu CAPTCHA Help

Petr Závodský, SW QA Manager, CZ.NIC, z. s. p. o.

Od srpna 2013 provozuje sdružení CZ.NIC službu CAPTCHA Help (www.captchahelp.cz), která pomáhá zdravotně postiženým při překonávání CAPTCHA, Turingova testu, jehož snahou je na webech automaticky oddělit roboty od skutečných uživatelů. Na CAPTCHA každý z nás čas od času narazí na webových stránkách – zpravidla je požadováno opsání textu zobrazeného na obrázku. Problém nastává, když text z obrázku nemůžete přečíst. Například pokud máte zrakovou vadu. Anebo s písmeny na obrázku zápasíte, neboť jste dyslektici. Pro ty, kteří nemohou CAPTCHA kód přečíst, je tady služba CAPTCHA Help, která je sdružením CZ.NIC provozována zcela zdarma.

Zpočátku nebyla služba z uživatelského pohledu příliš přívětivá. Uživatel musel sám nějakým způsobem pořídit CAPTCHA obrázek a ten potom poslat e-mailem operátorům v CZ.NIC. Od listopadu 2013 však uživatelé mohou využívat doplněk pro prohlížeče Google Chrome a Chromium, od druhé poloviny února 2014 také pro Internet Explorer. Prostřednictvím těchto doplňků je uživatelský komfort bezproblémový, neboť ovládání služby se prakticky omezuje na použití klávesové zkratky.

V polovině února 2014 službu využívalo 223 uživatelů, průměrný počet požadavků činil 75 požadavků na přečtení CAPTCHA za měsíc. Se vznikem doplňku pro prohlížeč Internet Explorer lze očekávat prudší nárůst uživatelů i požadavků, neboť většina zrakově postižených uživatelů, kteří tvoří převážnou uživatelskou základnu, používá primárně právě Internet Explorer. Uvažujeme o několika tisících potenciálních uživatelích.

Jak služba funguje

V současnosti nabízíme dvě možnosti, jak si poradit s obrázkovým CAPTCHA. Rozšíření pro prohlížeče Chrome, Chromium a Internet Explorer a e-mailové odeslání požadavku na přečtení obrázku CAPTCHA. Aktuálně vytváříme rozšíření / doplňky pro další prohlížeče: Firefox a Safari.

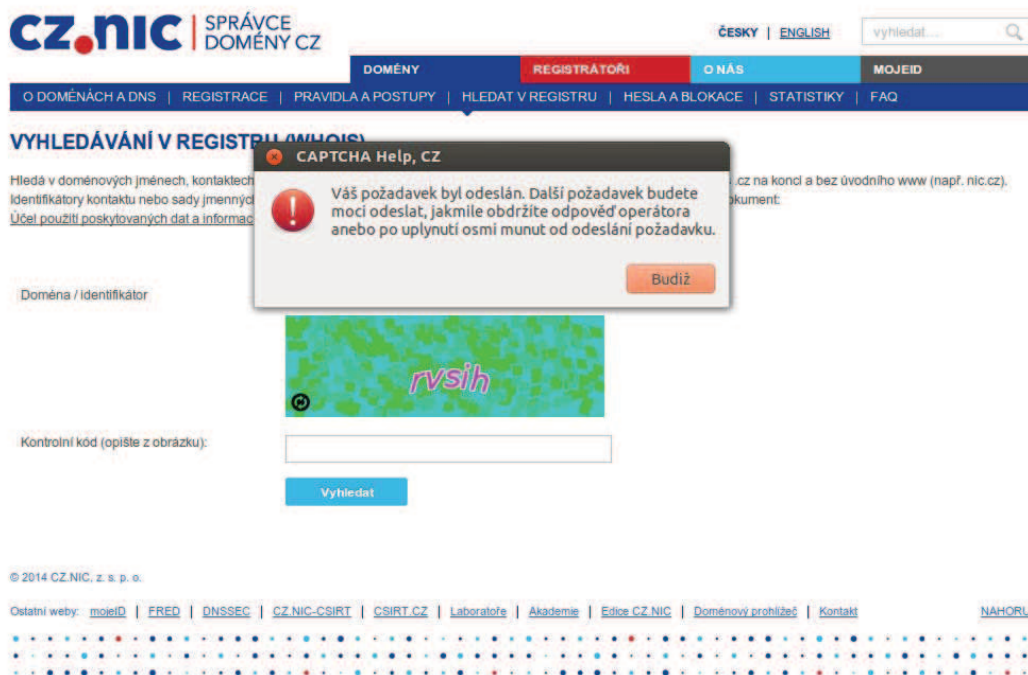
Podstata obou služeb spočívá v odeslání snímku CAPTCHA obrázku operátorovi (dostupném 24 hodin 7 dní v týdnu), jenž CAPTCHA přečte a uživateli náležitým způsobem odpoví. V případě použití doplňku prohlížeče se celý proces od odeslání snímku zobrazené webové stránky až po doručení odpovědi operátora uživateli provádí automaticky pouhým stisknutím klávesové zkratky. Nainstalované a nastavené rozšíření totiž lze používat velmi jednoduchým způsobem. Pokud se uživatel setká s webovou stránkou, kde se nalézá CAPTCHA, který nemůže přečíst, vypadá celý postup následovně:

- CAPTCHA obrázek má v zobrazené části prohlížeče (z důvodu zachování dostatečné úrovně soukromí se nic, mimo zobrazenou část prohlížeče, operátorovi nezobrazí).

© 2014 CZ.NIC, z. s. p. o.

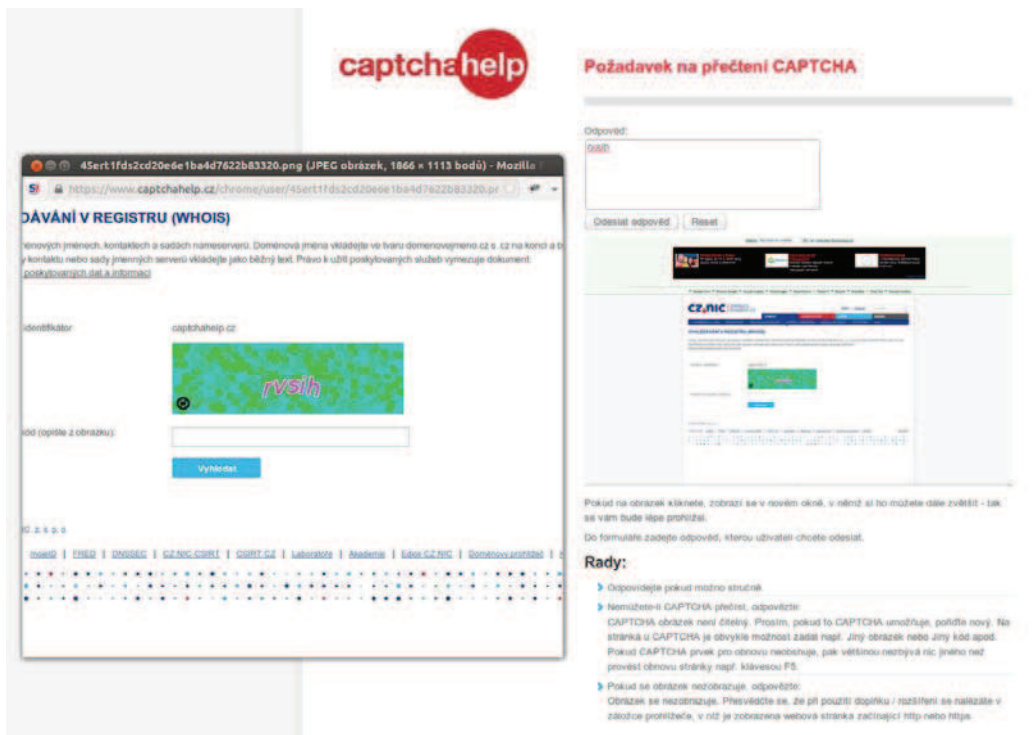
Obr. 1: Uživatel se setká s CAPTCHA

- Aktivuje rozšíření CAPTCHA Help – buď kliknutím na ikonu „CAPTCHA Help“ v pravém horním rohu prohlížeče anebo použitím klávesové zkratky.

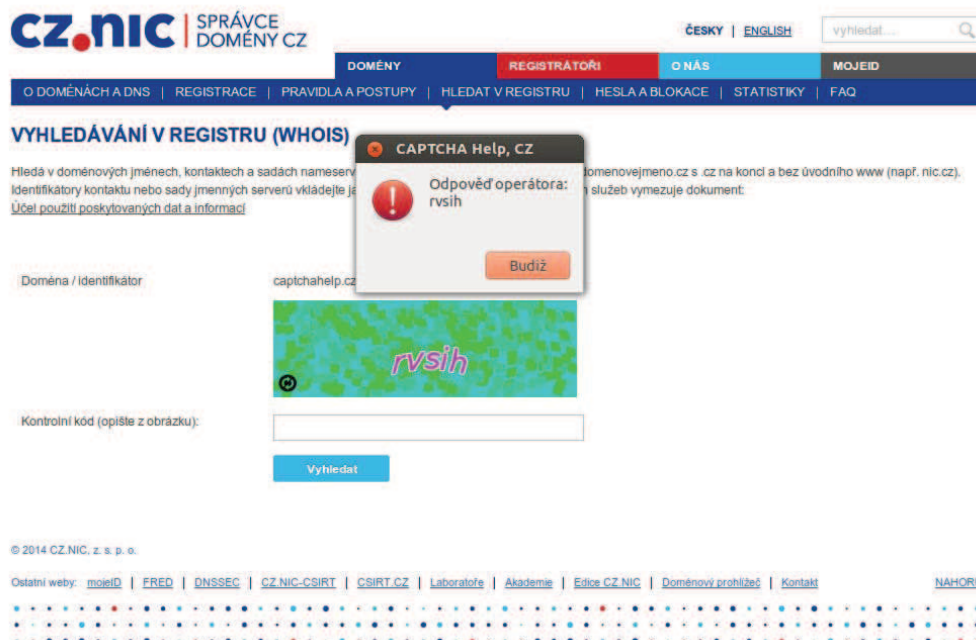
Obr. 2: Uživatel odešle požadavek na přečtení CAPTCHA

- Požadavek na přečtení CAPTCHA (snímek zobrazené části prohlížeče) je automaticky odeslán týmu operátorů (z důvodu zachování dostatečné úrovně soukromí operátor neví, kdo požadavek odeslal, nevidí ani URL příslušného webu).

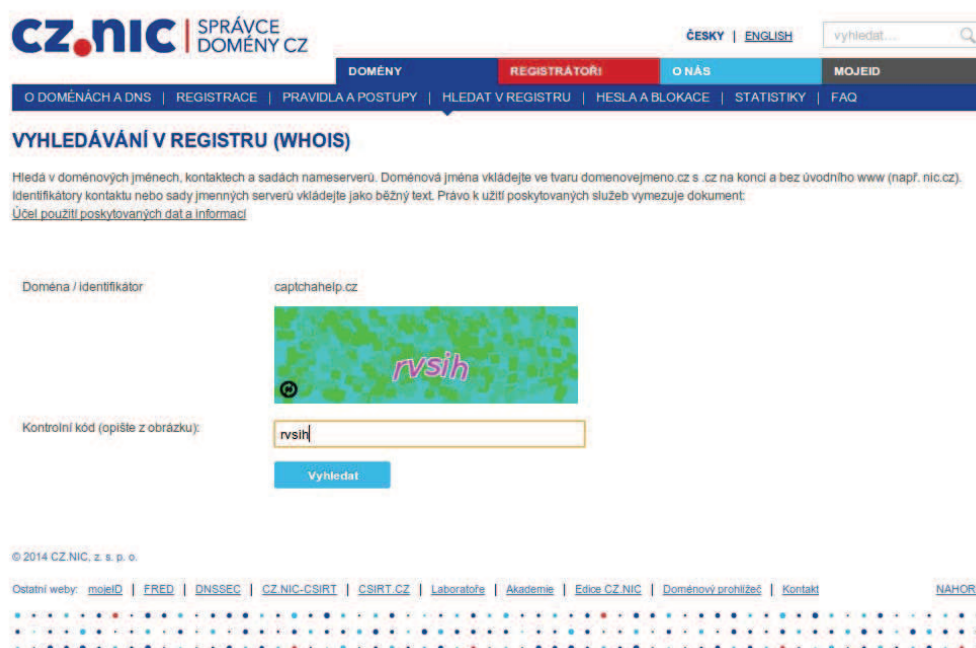
Obr. 3: Operátor text z CAPTCHA opíše do systému a odešle

- Uživatel čeká na odpověď operátora. Na tu by neměl čekat déle, než několik minut. Odpověď mu přijde na adresu [https://www.captchahelp.cz/\[klic\]](https://www.captchahelp.cz/[klic])²⁶ (pro zobrazení stránky může použít klávesovou zkratku). Pokud má nastavenou notifikaci, bude na příchod zprávy upozorněn zobrazením dialogového okna a krátkým zvukovým upozorněním.

Obr. 4: Uživatel obdrží odpověď, kterou je schopen sám anebo svými asistivními technologiemi přečíst

- Příchozí přečtený kód opiše do příslušného políčka webu, kde se nalézá CAPTCHA a potvrdí. Pokračuje v činnosti.

Obr. 5: Uživatel text opiše do pole u CAPTCHA

²⁶ Klíč je definovaný individuálně pro každého uživatele.

- Uživatel pokračuje v další činnosti, např. kliknutím na tlačítko „Vyhledat“

Služba předem počítá s tím, že počet uživatelů může narůst natolik, že jeden tým operátorů nemusí stíhat vyřizovat všechny požadavky. To souvisí s ambicemi rozšířit službu i mimo Českou republiku. Uživatel tedy již v současnosti má možnost zvolit tým operátorů. Pokud tým nezvolí, jeho požadavky bude automaticky vyřizovat tým operátorů sdružení CZ.NIC anebo tým z dané země.

Registrace

Aby uživatel mohl využívat služeb CAPTCHA Help, musí se nejdříve zaregistrovat prostřednictvím formuláře, který se nalézá na adrese <https://www.captcha-help.cz/registrace>. Registrovaný může přiložit soubor – sken průkazu ZTP/P, ZTP nebo TP. Naskenované průkazy neshromaždíme a po kontrole identity uživatele (a faktu, že je uživatel se specifickými potřebami) dokument odstraníme. Pokud uživatel nechce anebo nemůže některý z uvedených průkazů přiložit, v položce „Komentář“ napíše svůj návrh alternativního prokázání své identity a faktu, že je uživatel se specifickými potřebami.

Bezpečnost a soukromí

CZ.NIC, z. s. p. o. má od ÚOOÚ povolení zpracovávat osobní údaje. Přesto údaje, které uživatel poskytuje, jsou použity jen pro účely nezbytně nutné. Například: Pokud nám uživatel při registraci poskytne sken dokumentu, pak tento dokument po ověření odstraňujeme, nijak ho dál neshromaždíme.

Po registraci evidujeme jen uživatelské jméno, příjmení, datum narození. To z toho důvodu, abychom zabránili možnému zakládání vícero účtů jedním uživatelem. Pro nás je důležité vědět, zda se v systému uživatel již dříve zaregistroval či ne. Po registraci je uživateli předán klíč, kterým aktivuje rozšíření prohlížeče CAPTCHA Help. Tento klíč nadále nijak nespojujeme s jeho jménem ani s jiným údajem. Proto v případě, že klíč uživatel zapomene či ztratí, nejsme schopni ho podle údajů dohledat. V případě ztráty klíče nás sice může požádat o nový, ale v takovém případě to pro nás znamená zvýšení bezpečnostní obozřetnosti a možné zvolení nestandardního způsobu předání klíče anebo dokonce odmítnutí požadavku na vydání nového klíče.

Jiné údaje, jako např. IP adresu, shromaždíme pouze pro účely nezbytně nutné pro případnou forenzní analýzu v případě zneužití služeb CAPTCHA Help. I k IP adrese přistupujeme jako k osobnímu údaji. Při používání služby je nám odeslán pouze snímek zobrazené části prohlížeče. V žádném případě:

- Nezískáváme a nevidíme snímek jiné části, než zobrazené části prohlížeče.
- Nezískáváme a nevidíme URL adresu webu, u něhož uživatel potřebuje CAPTCHA přečíst. Jsme si totiž vědomi, že údaje v URL adrese patří k soukromí uživatele a nelze je od něj získávat.
- Operátor, jenž CAPTCHA přečte a odešle odpověď, v naprosté většině případů neví, od kterého uživatele snímek je. Přidělený klíč totiž dál nijak nespojuje se jménem či e-mailem uživatele. Ledaže by to sám uživatel nějak napsal do zobrazené části prohlížeče. K tomu může dojít, když např. nejdříve vyplní údaje ve formuláři a teprve poté použije CAPTCHA Help. Přestože necháváme na uživateli, jaké údaje nám takto poskytne, i toto technicky ošetříme v novějších verzích rozšíření.
- Snímky zobrazené části obrazovky, které nám s použitím rozšíření prohlížeče CAPTCHA Help posílá, neshromaždíme.

Komunikace mezi rozšířením prohlížeče CAPTCHA Help a operátory probíhá šifrovaným spojením.

Budoucnost

Čeká nás dokončení doplňků pro prohlížeče Mozilla Firefox a Safari. Služba CAPTCHA Help bude posupně optimalizována tak, aby byla z uživatelského hlediska co nejpřívětivější. Jedním z hlavních cílů bude „uživatelská jednoduchost“. Uživatel by měl mít větší možnost ovlivnit rozsah okolo CAPTCHA obrázku, který je zaslán operátorům.

Po CAPTCHA Help se začínají ohlížet i zahraniční uživatelé, proto i na ně se postupně zaměřujeme. Další důležitou cílovou skupinou se stávají vývojáři webových aplikací – jim se budeme snažit poradit, jak CAPTCHA v aplikacích implementovat tak, aby splňoval náročné požadavky bezpečnostní, ale i požadavky přístupnosti – a to tak, aby se CAPTCHA nestávala nepříjemnou překážkou, která neplní své poslání.